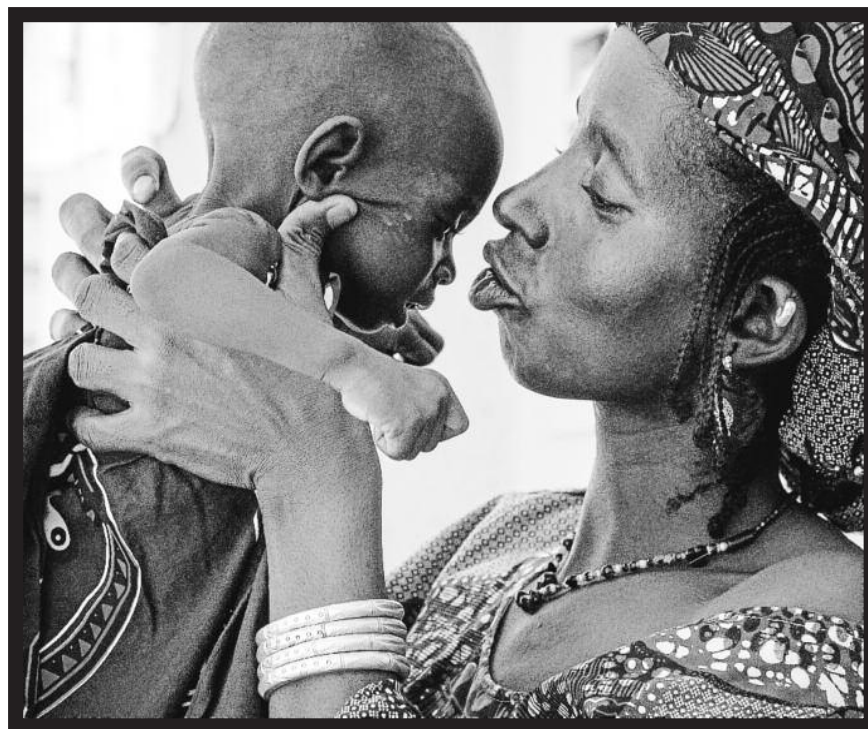
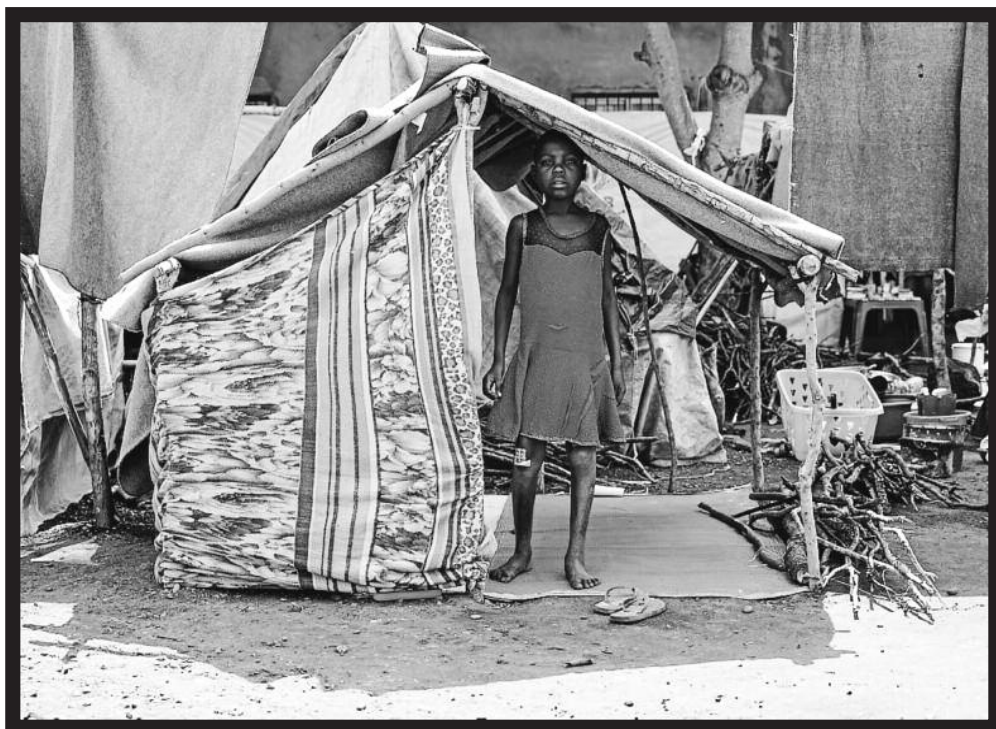

«ZORIGAIZTOKO URTEA» HAURRENTZAT

Ainara Lertxundi

Munduan dauden gatazka egoeretan, haurrak erasoen jomuga bihurtu direla salatu du Unicefek. 2017 «zorigaiztoko urtea» izan zela nabarmendu zuen urteko balantzea egitean. Eskubide urraketen zerrenda luzea da: aire erasoak, desnutrizioa, lurreko minak...

Amaitu berri den urtearen balantzea egitean, Nazio Batuen Haurren Laguntzarako Funtzak (Unicefek), gatazka armatuak eta gerrak pairatzen dituzten zonaldeetan bizi diren adin txikikoentzat 2017 «amesgaiztoko urtea» izan zela salatu zuen. Umeen kontrako erasoak eta ekintzak biderkatu ziren. Aire erasoen, derrigorrezko errekrutatzearen edo sexu biolentziaren biktimak izateaz gain, giza ezkutu gisa erabili zituzten hainbat herrialdetan. Pertsonen kontrako minen edo eztanda egin gabeko lehergai-luen ondorioz, mutilazioak ere jasan zituzten askok.

«Haurren kontrako erasoen eskala izugarria izan zen iaz, aktore armatuek muzin egin baitzioten Nazioarteko Zuzenbideari eta ez zituzten inondik inora errespetatu haurren eskubideak bermatzen dituzten legediak», nabarmendu zuen Unicefek.

«Sirian, Iraken, Yemenen, Myanmarren, Hego Sudanen, Nigerian, Kongoko Errepublika Demokratikoan, Ukrainan... eraso basatien jomuga izan ziren. Etxean, eskolan nahiz jolastokietan biolentzia izugarriaren lekuko izan ziren. Horrelako egoerak urtero errepikatzen badira ere, ezin gara horietara ohitu. Ezin ditugu begiak itxi eta beste alde batera begira-

Ezkerreko irudian, Kongoko Errepublika Demokratikotik ihes egindako haur bat Angolako Dundo herrian zabaldu duten iheslarientzako kanpaleku batean. Argazkia maiatzaren 30ean egindakoa da. Alboan, Anta Cissek 24 hilabeteko alaba besoetan du Malin. Desnutrizio zorrotza pairatzen du. UNICEF

tu. Horrelako basakeriak ezin dira normaltzat hartu», plazaratu zuen Larrialdietako Programaren zuzendariak, Manuel Fontainek.

Hildakoen edo zaurituen zifrak dira gehien kontuan hartzen diren adierazleak gatazka armatu baten inpaktua baloratzerakoan. Baina, badira beste batzuk, hala nola desnutrizioa, gaixotasunak eta traumak. Oinarritzko zerbitzuak –ur edangarria, janaria, osasuna, saneamendu sarea...– ukatzen zaizkie etengabe eta denbora luzez.

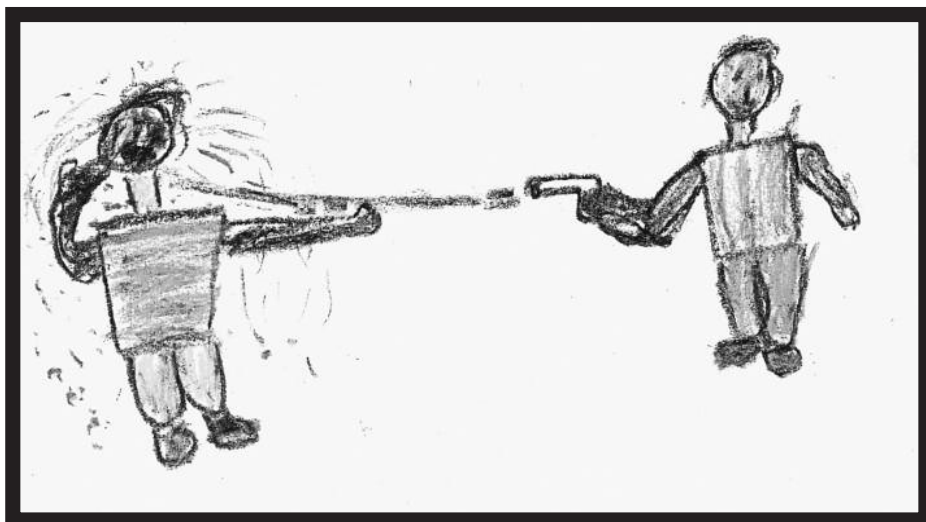
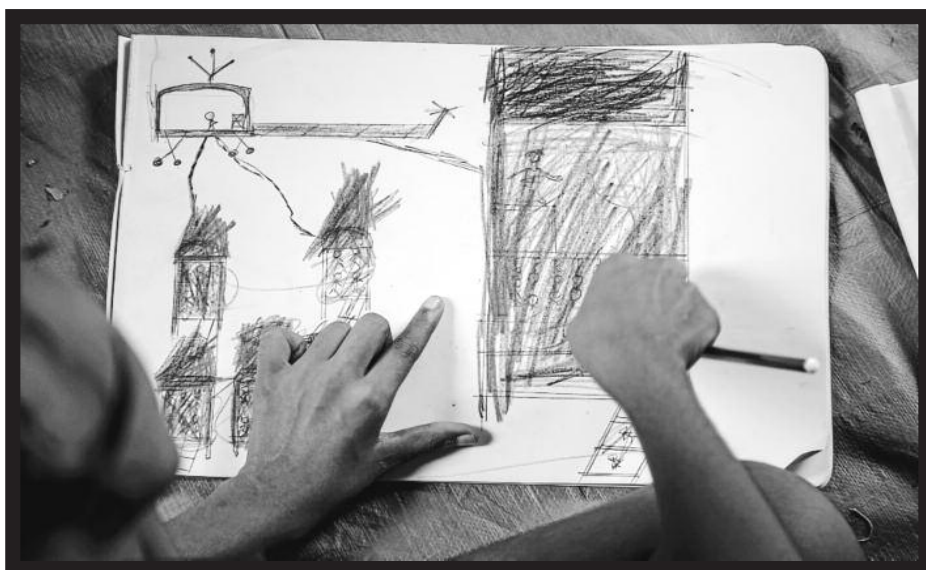
YEMEN, GOSETEAREN ETA ERITASUNEN ARTEAN

Duela bi urte baino gehiago hasi zen gerraren eta geroztik Saudi Arabiak zuzentzen duen aliantza militarrek ezarri duen blokeoaren ondorioz, 1,8 milioi ume gaizki elikatuta daude gaur egun Yemenen. Haur horietatik, 400.000k desnutrizio larria pairatzen dute eta urgentziatzko tratamendua behar dute bizirauteko. «Urte beldurgarria izan zen. Abenduan soilik hildakoen edo

zaurituen artean 80 haurretik gora egon ziren», plazaratu zuen Yemenen Unicefek duen ordezkariak, Meritxell Relaño. Duela gutxi, «hezur eta azal» besterik ez ziren ama bat eta bere 7 urteko semea ezagutu zituen Adeneko ospitale batean.

«Erietxera lehenago zergatik ez zen joan galdetu nion. Autobusaren bidaia txartela ordaintzeko adina diru ez zuela erantzun zidan. Izugarria da familien baliabide eskasia», kontatu zuen Relaño Yemengo egoera lazarriaren adibide gisa. Haren hitzetan, «benetako heroiak herrikideei laguntzen dieten yemendarrek dira».

Gerra hasi zenetik mila egun bete zirenean, Unicefek, Osasunaren Mundu Erakundeak (OMEk) eta Munduko Elidakura Programak (MEPeK) Yemengo egoera ikaragarria dela ohartarazi zuten. «Egoera katastrofikoa da. Zibilek pairatzen duten sufrimendua pentsaezina da», nabarmendu zuten. Lau yemendarretatik hiruk laguntza humani-

tariora behar dute eta hamasei milioi herritarrek ez dute ur edangarririk.

«Mila familiak eta gehiagok beren etxea utzi behar izan dute muturreko biolentzia dela-eta. Yemendarrek mila egun daramatzate ondo elikatzeke janari eta edateko ur nahikorik gabe. Mila egun horietan, ospitale eta eskolei airez eraso diete. Umeak borrokatzeke derrigorrez errekrutatzen ari dira, gaitasunak eta heriotza eguneroko zer-bait bihurtu dira. Yemengoa mundu mailan egun dugun krisi humanitario larriena da», plazaratu zuten Nazio Batuen menpe dauden hiru erakundeek. Biztanleriaren %75 laguntza humanitarioaren beharrean dago, horien artean 11,3 milioi haur.

Yemenen dauden osasun etxeen erdiak baino gutxiago daude erabat irekita, eta medikuak hilabeteak egon dira soldatarik jaso gabe. «Hau da dakiguna. Benetako balantzea okerragoa izan daiteke, zeren komunitate batzuetara ez dugu sarbiderik eta, beraz,

Goian, ume rohingya batek Cox's Bazaar-en (Bangladesh) dagoen iheslarientzako kanpaleku batean egindako marrazkia. Behean, 11 urteko mutiko batek Siriako al-Yarmouk kanpaleku palestinarrean egindako marrazkia. Bietan, gerra eta heriotza dira gaiak. Alboan, 10 urteko bi ume jolasean, Siriako Ekialdeko Gutan. UNICEF

Dada 15 urteko neskatoa da, Nigeriako ipar-ekialdean bahitu zuen Boko Haram talde armatuak. Haurdun gelditzen bortxatua izan eta gero. Bere herrira itzuli zenetik, «etengabeko sufrikarioa» jasan du

Hego Sudanek duela lau urtetik hona pairatzen duen gatazka armatuaren eta gosetearen ondorioz milaka pertsonak ihes egin dute Ugandara, eta iheslari horietako gehienak emakumeak eta haurrak dira

ez dakigu bertako egoera zein izan daitekeen. Herrialdeak inflexio-puntua pasa du jada, krisialdia gero eta sakinagoa den hondamendi egoera bihurtu da», esan zuten OMEko, Unicefeko eta MEPEko zuzendari orokorrek, Tedros Adhanom Ghebreyesus, Anthony Lakek eta Davi Beasleyk, hurrenez hurren. Erregaiak premiazkoak dituzte. Ospitale askok itxi egin behar dute ez dutelako erregai nahikorik. Hiru milioi pertsonarentzako ur hornidu-

ra bermatzen duten ponpaketa sistematik erregairik gabe gelditzen ari dira eta ur edangarriaren salneurria sei aldiz biderkatu da. Herritarren bi herenak baino gehiago muturreko pobrezian bizi dira.

ROHINGYEN IHESALDIA MYANMARRETIK

Mugarik Gabeko Medikuek (MSF) erakundearen arabera, abuztuaren 25az geroztik 640.000 rohingyek Bangladeshera ihes egin dute, biolentzia dela-eta. Myanmarreko Armadak gutxienez 7.000 zibil hil ditu. Aik eta HRWk salatu dutenez, soldaduek ehunka herrixkari su eman diote, erabat edo hein batean txikituz.

Bangladesheko Kutupalongeko eta Nayaparako kanpalekuan eta Ukhian nahiz Teknafyn zabaldu diren egonleku informetan bizi diren 1.700 haur baino gehiagoren osasuna aztertu du Unicefek. Ondorioak benetan kezgarriak dira. Bost urte baino gutxiago dituzten haurren %25ek malnutrizio zo-

Alepon, Sirian, Unicefek banatutako testuliburuak esku artean dituen haur bat. Behean, Vika eta Yulia ahizpak beraien herritik, Avdiivka, Donetsk eskualdean, ihes egiten liskarrak eta neguko hotz gordina dela eta.

UNICEF

Nazio Batuen Giza Eskubideetarako goi mandatariak, Zeid Ra'ad Al Husseinek, salatu berri duenez, Siriako zibilek «jasaten duten sufrikarioak ez du mugarrik». «Ekialdeko Gutako setioak egoera katastrofikoa eragin du», esan du.

«Sirian, Iraken, Yemenen, Myanmarren, Hego Sudanen, Nigerian, Kongoko Errepublika Demokratikoan, Ukrainan... eraso basatien jomuga izan ziren. Etxean, eskolan, jolastokietan biolentziaren lekuko izan ziren haurrak»

rrotza dute eta erdiek anemia. Behar bezala elikatuta dauden kopurua %16 baino gutxiago da. Horrek ondorio nabarmenak ditu beraien garapen fisikoan eta psikologikoan. %40k beherakoa dute –adin horretan heriotza gehien eragiten duen gaitzetako bat da– eta %60k arnasbideetako infekzioak dituzte.

Sei hilabete baino gutxiago dituzten umetxoen artean, %30k ez dute ama esnea hartzen. Emakume askok ez dute bularra emateko esne nahikorik, jasan duten muturreko estresaren eta traumaren ondorioz.

Iheslariak ilara luzeak egin behar dituzte komunera joan ahal izateko. Hori dela eta, askok zelaietan egiten dute kaka, infekzioak hedatzeko arriskua areagotuz. Ur edangarria eskuratzeko, ibilaldi luzeak egin behar dituzte egunero eta ezin dute eskolara edo dauden jolastoki bakarretara joan.

Nazio Batuetako agentziek koleraren kontrako 900.000 txerto banatu dituzte, eta 450.000 hurrei elgorriaren eta errubeolaren kontrako txertoa jarri diete. Egun, difteria izurritea ekiditeko txertaketa kanpaina ipini dute abian. «Ihesaldian irudikatu ezinezko sufri-mendua pairatu ostean, orain osasun publiko gabeziari aurre egin behar diote haurrek. Sektore ahulena da eta desnu-

trizioak, beherakoak eta infekzioak ahultasuna areagotzen dute», nabarmendu zuen Unicefek Bangladeshen duen ordezkariak, Edouard Beigbederrek.

UKRAINA, LURREKO MINEN ARRISKUA

Ukrainaren ekialdean, 220.000 ume ezandarik egin gabeko pertsonen kontrako lurreko minen eta bestelako lehergailuen artean bizi dira. «Onartezina da haurrek duela gutxira arte segurtasun osoz jolas egiten zuten gu-neak orain lehergailuz josita egotea. Gatazkan parte hartzen duten aktore guztiek arma mota horiek erabiltzeari uko egin beharko liokete. Komunitateak arriskuan jarri dituzte; umeak hiltzeko edo zaurituak izateko arriskuan daude; lurreko minek edozein momentutan eztanda egin dezakete eta», plazaratu zuen Unicefeko bozeramaileak herrialdean, Giovanna Barberisek.

Iazko urtarrilaren eta azaroaren artean, astero haur bat hil zen, lurreko minak arrazoi nagusietariko bat izanda.

Oinarrizko azpiegiturak –ura, elektrizitatea eta gasa hornitzen dituztenak, esate baterako– ere kalteak jasateko arriskuan daude. Abenduan, Donetsk-en, ura filtratzeko biltegian lehergailu bat antzeman zuten. Biltegi horri esker, 350.000 pertsonak ur edangarria dute.

Ama bat haurra altzoan duela Irakeko Mosul hirian. Behean, 12 urteko Latjor Mayal, bere ondasun guztiak saski batean daramatzala Bentiu herrian dagoen kanpalekura, Hego Sudanen.

ROMENZI
HATCHER-MOORE / UNICEF

Dashak 17 urte ditu. Ukrainako ekialdean bizi da. Aire erasoak daudenean, familiak duen sotoan babesten dira. Kie-veko gobernuaren kontrolpean dauden eta ez dauden zonaldeak banatzen dituen «borroka lerroan» kokatuta dago bere herria.

600.000 zibil bizi dira «borroka lerrotik» bost kilometro baino gutxiagora. Errefuxiatuentzako Norvegiako Biltzarra (NRC) salatu duenez, oinarritzko zerbitzuen gabezia orokortu egin da. Donbasseko biztanleriaren egoera sozioekonomikoak nabarmen egin du okerrera eta, jada, 1,2 milioi pertsonak elikagai gabezia dute. Negu gordinen ez dute ondo elikatuta egoteko jaki nahikorik eta baliabide urriak bero mantentzeko tresnak ordaintzeko erabiltzen dituzte.

«Negua oso luzea eta gogorra da. Etengabeko borroka direla-eta, herri-tarrek ezin dute merkatura joan janaria eta erregaia erosteko. Egoera askoz okerragoa da adineko pertsonentzat eta gutxituentzat», helarazi zuen NRC-ko zuzendariak Ukrainan, Christopher Mehleyk. Herri askotan ez dago gas horniketak eta herriarrak egurra eta ikatza erabiltzera behartuta daude zero azpiko tenperaturari aurre egin ahal izateko. «Ikatz tona bat jasotzen dudan

pentsioa baino lau aldiz gehiago da. Neguan, hiru tona ikatz behar ditut, baina ezin ditut ordaindu. Lurreko minak direla eta, ezin gara basora joan egurra hartzera», azaldu zuen Yuriik. «Borroka lerrotik» sei kilometrora dagoen Druzhba herrian bizi da. Gatazkak 4,4 milioi pertsonari eragiten dio, eta horietatik 3,4 milioi pertsonak laguntza eta babesa behar dute. Gerraren hasieratik 2014. urtean, 10.000 pertso-

na hil egin dira, horien artean 2.500 zibil, eta 1,5 milioi pertsonak baino gehiagok beren etxeak utzi dituzte.

AFRIKAKO HERRIALDEETAN

Kongoko Errepublika Demokratikoa-ren (RDC) ekialdean, Tanganyikako eta Hego Kivuko probintzietan, milioi bat lagunek baino gehiagok, horietatik 700.000 adin txikikoak, ihes egin behar izan dute biolentzia etnikoaren ondo-

rioz. Batzuk behin-behineko kanpalekue-
tan daude, beste batzuk, berriz, ha-
rrerako familietan. Estutasunez bizi dira.

Gatazka etnikoek gain, kolera izurri-
tea dago 21 probintzietan –RDCak 26
probintzia ditu–. «Herriarrek paira-
tzen duten sufrimendu mailak egune-
ro marka berria hausten du», aditzera
eman zuen Nazioarteko Gurutze Go-
rriaren Federazioak.

Nigerian eta Kamerunen Boko Ha-
ram talde armatuak 135 ume ekintza
armatuetan esku hartzera behartu zi-
tuen. Hego Sudanen, ekonomiaren
gainbeherak gosetea eragin du hainbat
zonaldeetan eta 19.000 beraien boron-
datearen kontra errekrutatuta dituzte.
Duela lau urtetik hona, 2.300 haur bai-
no gehiago hil dira liskarretan.

Afrika Erdiko Errepublikan, Unicefek
«belaunaldi oso bat bizi osorako trau-
mak pairatzeko arriskuan dago. 2017
bereziki gogorra izan zen emakumeen-
tzat eta haurrentzat. Ez dute hezkun-
tzarik, ezta osasun zerbitzurik ere. Bio-
lentzia bortitzaren lekuko dira».

Eskolen %20 itxita daude segurtasun
eza dela eta zabalik daudenetan irakasle
gutxi daude. Unicefek behin-behineko
50.000 eskola ahalbidetu ditu eta talde
armatuetatik alde egin duten 1.900 hau-
rren zaintza bere gain hartu du.